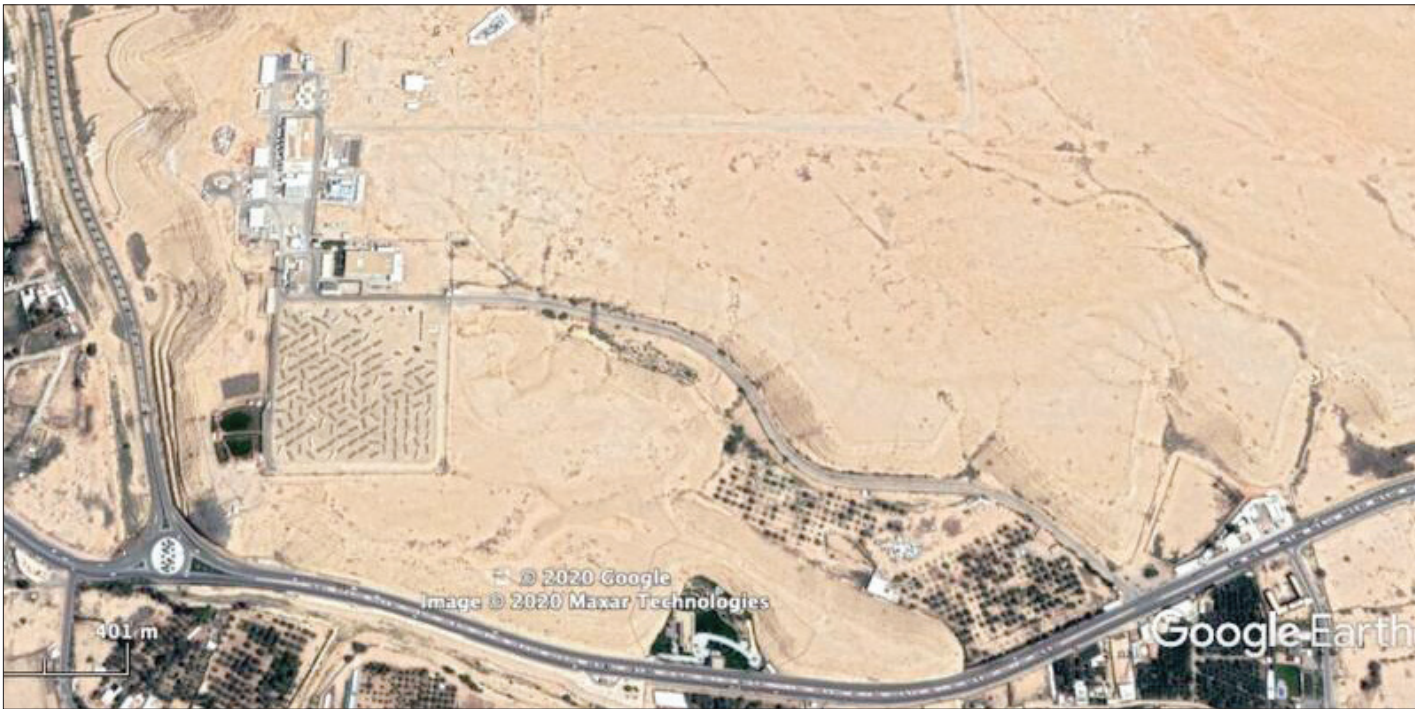

با وجود افشای دوباره برنامه مخفیانه هسته‌ای عربستان سعودی، مدیرکل آژانس انرژی اتمی برای درخواست همکاری بیشتر به تهران سفر کرد

آژانس عربستان و شرکا

تاسیسات مشکوک هسته‌ای عربستان سعودی در نزدیکی ریاض

فرهیختگان | افائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، روز گذشته وارد تهران شد تا درباره تداوم تعاملات و همکاری‌های اتمی با مقامات کشورمان رایزنی کند. او در حالی در توفیتی تأیید کرده بود که برای پرداختن به سوالات باقی‌مانده درخصوص توافقات پادمانی راهی تهران می‌شود که در چند هفته گذشته، افشای فعالیت‌های مخفیانه هسته‌ای سعودی‌ها نگرانی‌هایی را به دنبال داشته است. با این حال اما آژانس انرژی اتمی، بی‌تفاوت به این فعالیت‌های مخفیانه و درحالی‌که در سال گذشته میلادی ۲۱ درصد کل بازرسی‌هایش در سطح جهانی و بیش از ۹۰ درصد از بازرسی‌ها در گروه ۶۲ کشور عضو آژانس را از ایران داشته، همچنان به دنبال گسترش نظارت‌های خود بر برنامه هسته‌ای ایران است. با وجود اینکه آژانس به‌عنوان یک سازمان بین‌المللی باید با رعایت بی‌طرفی، به وظایف خود بپردازد، اما تلاش این نهاد برای گسترش نامحدود بازرسی‌ها در ایران و بی‌توجهی به فعالیت‌های مخفیانه هسته‌ای سعودی‌ها، حکایت از استانداردهای دوگانه این نهاد تخصصی دارد.

تازه‌ترین اطلاعات درباره برنامه مخفیانه هسته‌ای عربستان سعودی را در روزنامه آمریکایی نیویورک تایمز و وال استریت جورنال در گزارش‌های جداگانه منتشر کردند. روزنامه اقتصادی - سیاسی وال استریت جورنال سه‌شنبه ۴ اوت (۱۴ مرداد) با انتشار گزارشی نوشت که عربستان سعودی قصد دارد با کمک چین برنامه هسته‌ای غیرنظامی خود را گسترش دهد. طبق گزارش این روزنامه، برخی مقامات غربی در این خصوص گفته‌اند عربستان سعودی با کمک چین تأسیساتی برای تولید کبک زرد اورانیوم تأسیس کرده است. نیویورک تایمز نیز یک روز بعد (۱۵ مرداد) با انتشار گزارشی نوشت آژانس‌های اطلاعاتی آمریکا درحال بررسی دقیق همکاری هسته‌ای چین و عربستان هستند تا بدانند آیا این همکاری می‌تواند به‌طور مخفیانه به توان عربستان برای تولید تسلیحات هسته‌ای بینجامد. این روزنامه به نقل از مقامات آمریکایی نوشته بود آژانس‌های جاسوسی یک تحلیل محرمانه درباره اقدامات فعلی در داخل عربستان سعودی و در همکاری با چین در راستای ایجاد ظرفیت صنعتی لازم برای تولید سوخت هسته‌ای منتشر کرده‌اند. این تحلیل هشدارها را افزایش داده که ممکن است اقداماتی مخفیانه از جانب عربستان سعودی و چین برای تولید اورانیوم غنی نشده به‌شکلی که بعداً بتوان آن را برای سوخت تسلیحات هسته‌ای غنی‌سازی کرد، در کار باشد. (آژانس‌های اطلاعاتی یک بنای تازه تکمیل شده از نزدیک یک محل تولید صفحه‌های خورشیدی در ریاض شناسایی کرده‌اند که برخی تحلیلگران دولتی و کارشناسان خارجی گمان می‌کنند ممکن است این بنا یکی از چند تاسیسات هسته‌ای اعلام نشده باشد). پس از افشای فعالیت‌های مخفیانه سعودی‌ها، با توجه به فقدان راکتور فعال تحقیقاتی و قدرت در عربستان، تولید کبک زرد می‌تواند در کنار اقدامات پنهانی سعودی‌ها در حوزه هسته‌ای و عدم اجازه ورود به بازرسان آژانس و همچنین فعالیت‌های بی‌ثبات‌کننده آن در منطقه، نگرانی‌ها درخصوص یک برنامه پنهانی سلاح هسته‌ای در این کشور را تقویت کند. ایران از آژانس بین‌المللی انرژی اتمی خواست تا درباره برنامه پنهانی هسته‌ای سعودی‌ها شفاف‌سازی کرده و در این باره به اعضای آژانس گزارش دهد. این اقدامات مخفیانه سعودی‌ها در شرایطی انجام می‌پذیرد که این کشور عضو آن بی‌است و توافقی جامع پادمان دو جانبه درحال اجرا با آژانس دارد، ولی حاضر به پذیرش بازرسی‌های پادمانی آژانس نشده است و با وجود درخواست‌های آژانس، اجازه بازرسی از تأسیساتش را به آژانس نمی‌دهد. نگرانی از فعالیت‌های هسته‌ای سعودی‌ها به اندازه‌ای است که هفته گذشته گروهی از ستاتورهاى آمریکایی نامه‌ای به دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا نوشتند و به او درباره فعالیت‌های هسته‌ای و موشکی اعلام‌نشده عربستان هشدار داده‌اند. این نمایندگان که از هر دو حزب جمهوری خواه و دموکرات هستند، نوشتند که فعالیت‌های هسته‌ای و موشکی اعلام‌نشده عربستان سعودی تهدیدی جدی علیه تلاش‌های

هسته‌ای پاکستان بازید کند و نگرانی‌ها درباره تلاش ریاض برای خرید تسلیحات هسته‌ای را افزایش دهد. با وجود نیازمندی‌های اسلام‌آباد به ریاض، مقامات پاکستان حاضر به فروش بمب اتم به ریاض نشدند تا اینکه در سال ۲۰۰۶ عربستان سعودی و دیگر اعضای شورای همکاری خلیج فارس یعنی بحرین، کویت، عمان، قطر و امارات متحده عربی اعلام کردند که این شورا در حال انجام مطالعه در مورد استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای است. عربستان مدعی بود که می‌خواهد ۱۶ راکتور بزرگ هسته‌ای طی ۲۰ تا ۲۵ سال بسازد تا بتواند تا سال ۲۰۴۰، ۱۷ گیگاوات برق هسته‌ای داشته باشد. دو سال بعد عربستان با دولت بوش تفاهنامه‌ای را تحت حمایت برنامه اتم‌های صلح امضا کرد که از طریق آن ایالات متحده می‌توانست راکتورهای هسته‌ای و سوخت هسته‌ای را به عربستان سعودی بفرشد. اندکی پس از تفاهنامه با ایالات متحده، عربستان سعودی موافقت‌نامه‌های همکاری هسته‌ای با فرانسه، کره جنوبی، چین و بسیاری از شرکت‌های هسته‌ای امضا کرد اما همچنان نیم‌نگاهی به سمت اسلام‌آباد داشت. در دهه نخست قرن ۲۱، ملک عبدالله، پادشاه وقت عربستان تهدیدی کرده بود که اگر ایران به سلاح اتمی دست پیدا کند، عربستان نیز وارد این مسیر خواهد شد اما سوال این بود که پرسه دستیابی به فناوری هسته‌ای و بمب اتم، چندین سال زمان خواهد برد و این مسیر برای ریاض تقریباً غیرممکن است. چگونگی دستیابی ریاض به سلاح هسته‌ای را چند سال بعد، در سال ۲۰۱۳ «بی‌بی‌سی» افشا کرد. این رسانه انگلیسی ادعا کرد عربستان سعودی در پروژه‌های سلاح‌های هسته‌ای پاکستان سرمایه‌گذاری مالی کرده است تا در ازای آن از پاکستان سلاح اتمی تحویل بگیرد و از این سلاح‌ها در برابر تهدیدهای نظامی احتمالی دیگر کشورهای منطقه استفاده کند. به نوشته بی‌بی‌سی، هر دو کشور با هیات‌های نمایندگی رده‌بالایی از پژوهشگران، نظامیان و سیاستمداران در تلاشند تا راه‌های گسترش برنامه هسته‌ای عربستان سعودی را مورد بررسی قرار دهند. عربستان حتی مذاکراتی برای خرید موشک‌های بالستیک مجهز به کلاهک هسته‌ای را با پاکستان داشته است.

آژانس و قراردادهای ریاض با آمریکا

سال ۲۰۱۸ محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی در اظهارنظری مدعی شد که اگر ایران بمب هسته‌ای بسازد، عربستان سعودی نیز به دنبال ساخت سلاح هسته‌ای خواهد رفت. برخلاف ایران، سعودی‌ها از مجموعه چشم‌پوشی‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بهره می‌برند و در این مسیر قراردادهای این کشور با آمریکا نیز بی‌تأثیر نبوده است. تنها در دولت دونالد ترامپ، آمریکایی‌ها ۶ مجوز مخفی برای اجازه فروش فناوری هسته‌ای به عربستان صادر کرده‌اند. بسیاری از شرکت‌های فعال در این حوزه که در دولت نفوذ دارند، به دنبال منافع اقتصادی این قراردادها هستند. یکی از ذینفعان این قرارداد جرد کوشر، داماد دونالد ترامپ است. سعودی‌ها با خرید این تجهیزات پیشرفته از آمریکا، می‌توانند با ظرفیت آمریکا برای فشار بر آژانس انرژی اتمی نیز بهره ببرند. با وجود اینکه بویکا آمانو، مدیرکل پیشین آژانس خواستار پذیرش بازرسی‌ها از سوی عربستان سعودی شده بود اما رئیس جدید این نهاد، تاکنون حساسیتی در این باره نداشته است. دولت آمریکا که با مجوز مخفیانه اجازه صادرات تجهیزات هسته‌ای به ریاض را داده، مدعی است که هیچ ارتباط مستقیمی بین انرژی هسته‌ای و سلاح‌های هسته‌ای وجود ندارد و این حال اما هر نیروگاه هسته‌ای در عربستان، با اورانیوم تغذیه خواهد شد که برای ساخت بمب هسته‌ای لازم است. علاوه بر این، تمام راکتورهای هسته‌ای پلوتونیوم تولید می‌کنند که برای ساخت سلاح‌های هسته‌ای نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. نکته جالب اینجاست که عربستان درحالی‌که اجازه بازرسی از تاسیسات هسته‌ای خود را به آژانس نمی‌دهد که ریاض یکی از اعضای شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است که بخش عمده‌ای از سیاست‌گذاری‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را تعیین می‌کند.

بسیار اما عدم اعطای مجوز به آژانس برای بازرسی و عدم تمایل آژانس به این کار در کنار مدیریت این پروژه توسط جاه‌طلبی همچون محمد بن سلمان، این ادعا را به‌طور کامل زیر سؤال می‌برد. اگر به این وضعیت، سابقه رایزنی‌های سعودی‌ها برای خرید بمب اتم را نیز اضافه کنیم، کوچک‌ترین ابهامی درباره تلاش ریاض برای در اختیار داشتن بمب هسته‌ای باقی نمی‌گذارد. گفته می‌شود، نخستین علاقه‌مندی در پادشاهی آل سعود برای داشتن برنامه هسته‌ای به دهه ۱۹۶۰ بازمی‌گردد. یک دهه بعد آنها برنامه هسته‌ای غیرنظامی خود را آغاز کردند. سال ۱۹۷۷، عربستان سعودی نیروگاه هسته‌ای خود را برای توسعه یک برنامه هسته‌ای غیرنظامی مرکز علمی و فناوری پادشاه عبدالعزیز - در ریاض ساخت و در سال ۱۹۸۸ موسسه تحقیقات انرژی اتمی تأسیس شد. در همان سال، ریاض پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) را امضا کرد. تحرکات هسته‌ای سعودی‌ها خیلی طول نکشید که سه‌هفته‌ها را افزایش داد. در میانه دهه ۹۰ میلادی، شایعاتی درباره تئوری احتمالی در برنامه مشترک سلاح هسته‌ای بین پاکستان و عربستان سعودی به دلیل چندین اثر متقابل برجسته بین دودولت مطرح شد. آن زمان «محمد خلیلی»، دیپلمات سابق عربستانی در سازمان ملل در سال ۱۹۹۴ به آمریکا فرار کرد. او با انتشار صدهزار سند که از سفارت عربستان سعودی به‌دست آورده بود، اعلام کرد عربستان از سال ۱۹۷۵ و به دنبال شکست اعراب در جنگ ۶ روزه با رژیم صهیونیستی در سال ۱۹۶۷، برنامه‌ای تحقیقاتی را برای ساخت بمب هسته‌ای و مقابله با رژیم صهیونیستی آغاز کرده است. براساس اسناد او، عربستان سعودی پنج میلیارد دلار از خزانه‌اش را به صدام حسین داده بود تا به ریاض یک سلاح هسته‌ای بدهد. بین سال‌های ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۰ تا زمانی که صدام به کویت حمله کرد، پرداخت‌ها به‌شرطی انجام شد که اگر این پروژه موفق شود، برخی از بمب‌ها به زرادخانه سعودی منتقل شود. اسناد خیلی شامل رونوشت‌های یک جلسه خلوت مخفی میان تیم‌های نظامی عربستان و عراق طی یک سال قبل از حمله به کویت بود. این رونوشت‌ها نشان می‌داد عربستان سعودی نقش تأمین‌کننده منابع مالی برای برنامه‌های هسته‌ای را برعهده داشته است. ریاض در سال‌های پایانی دهه ۷۰ تمام هزینه‌های قرارداد ۲۶۰ میلیون دلاری عراق با فرانسه برای ساخت یک نیروگاه ۷۰ مگاواتی را پرداخت کرد. سعودی‌ها که خود دانش دستیابی به تاسیسات و تسلیحات هسته‌ای را نداشته‌اند، با تکیه بر دلارهای نفتی خود، در هر پروژه‌ای

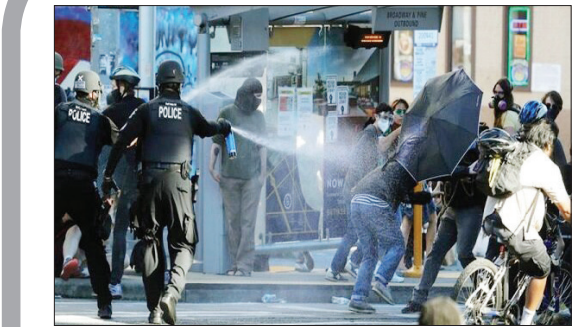
بین‌المللی برای جلوگیری از اشاعه سلاح‌های هسته‌ای در منطقه خاورمیانه محسوب می‌شود. در این نامه آمده است: «عربستان سعودی درحال فراهم کردن مقدمات لازم برای توسعه چرخه کامل هسته‌ای است. این فناوری‌ها اگر کنترل نشوند، به ریاض امکان دستیابی به ظرفیت تولید مواد شکافت‌پذیر برای تولید سلاح هسته‌ای را خواهند داد.» در ادامه این نامه با اشاره به همکاری چین در حوزه موشکی عربستان، از افزایش توان عربستان سعودی برای تولید سلاح‌های هسته‌ای ابراز نگرانی کرده است.

دلایلی هسته‌ای مشاوران ترامپ

تلاش برای ساخت کارخانه کبک زرد که گفته می‌شود در منطقه دورافتاده «العلاء» در شمال غرب عربستان سعودی واقع شده است، نخستین تلاش مخفیانه سعودی‌ها در توسعه برنامه هسته‌ای نیست. سال ۹۷ درصد همان روزهایی که در یکی از اتاق‌های کاخ سفید، ترامپ و همکارانش مشغول بررسی روند خروج از برجام بودند، کمی آن سوتور و در یکی دیگر از اتاق‌های کاخ سفید، مشاوران دونالد ترامپ درحال رایزنی‌های مخفیانه برای انتقال فناوری هسته‌ای به عربستان سعودی بودند. مشاوران ترامپ با وجود هشدارهای شورای امنیت ملی آمریکا درباره تبعات انتقال تجهیزات هسته‌ای به عربستان، تلاش کرده بودند بدون توجه به ملاحظات حقوقی و امنیتی هرچه سریع‌تر به عربستان فناوری بسیار حساس و پیشرفته هسته‌ای بدهند. مجموع این مخفی‌کاری‌ها در کنار مخالفت صریح سعودی‌ها با پذیرش پروتکل الحاقی، نگرانی‌های بین‌المللی از پنهان‌کاری بخشی از فعالیت‌های هسته‌ای این کشور و تلاش برای دستیابی به تسلیحات هسته‌ای را تقویت کرده است. جذاً عدم پذیرش پروتکل الحاقی، عربستان تحرکاتی در حوزه تولید موشک‌های بالستیک نیز داشته است. اوایل بهمن ۹۷ روزنامه واشنگتن پست با استناد به تصاویر ماهواره‌ای، گزارش داد که ریاض برای نخستین بار یک کارخانه تولید موشک‌های بالستیک ساخته است. این کارخانه در یک پایگاه موشکی در منطقه «الوطح» واقع در جنوب غربی ریاض ساخته شده است. واشنگتن پست راه‌اندازی این کارخانه را نشانه میل سعودی‌ها به دستیابی به تسلیحات اتمی دانسته بود.

چرا بی‌نگرانی از فعالیت‌های سعودی

عربستان مدعی است که می‌خواهد برای کاهش وابستگی به نفت و تأمین بخشی از نیازش به برق، تا سال ۲۰۳۰، ۱۶ راکتور اتمی

ادامه نقض حقوق بشر در آمریکا

کشته‌شدن یک فرد سیاه‌پوست دیگر به‌دست نیروهای پلیس آمریکا در ویسکانسین، موجب آغاز مجدد اعتراضات ضد نژادپرستی در شهرهای مختلف آمریکا شد. به گزارش مهر به نقل از رویترز، شلیک پلیس ویسکانسین به سمت یک فرد سیاه‌پوست غیرمسلم که متوجه کشته شدن وی شد، سبب آغاز اعتراضات ضد نژادپرستی در این شهر و چند شهر دیگر شد. شدت اعتراضات در ویسکانسین به حدی است که پلیس مجبور به اعمال محدودیت‌های رفت و آمد برای کنترل اعتراضات شده است. چند روز قبل نیز در لوئیزیانا یک مرد سیاه‌پوست با شلیک ۱۰ گلوله از سوی پلیس کشته شده بود. این دو فرد سیاه‌پوست درحالی‌که قربانی خشونت پلیس آمریکا شده‌اند که شهرهای مختلف این کشور از جمله پورتلند همچنان شاهد اعتراضات ضد نژادپرستی در اعتراض به مرگ جورج فلوئید هستند. جورج فلوئید بیش از دو ماه قبل پس از بازداشت از سوی پلیس، با اعمال خشونت از سوی آنها کشته شد.

همکاری‌های صنعتی ایران و ونزوئلا

رئیس جمهوری ونزوئلا با اشاره به تحکیم روابط راهبردی با ایران در حوزه‌های صنعت و انرژی تأکید کرد: «تجربه ایران، به ما در زمینه تقویت ظرفیت‌های مدیریتی، راهبردی، برنامه و پروژه‌های توسعه کمک خواهد کرد.» به گزارش ایرنا، نیکلاس مادورو روز یکشنبه در برنامه تلویزیونی «اینجا با اینستوینگاس» اعلام کرد: «پس از امضای توافقنامه‌های متعدد در توسعه حوزه‌های تولیدی و اجتماعی، اتحاد ایجاد شده بین دو کشور تقویت و برجسته شده است.» مادورو همچنین با اشاره به اظهار نظر خود در روز شنبه درباره مذاکرات تسلیحاتی با ایران، پس از ادعای دروغین ایوان دوکرتس رئیس جمهوری کلمبیا تأکید کرد که برای تقویت دفاع همه‌جانبه کشور بولیواری در برابر تهدیدات مداوم آمریکا و کشور همسایه (کلمبیا)، به‌ویژه پادرونیولوژی وزیر دفاع این کشور دستورالعمل‌هایی برای ارزیابی تمام ظرفیت‌های فناوری نظامی ایران صادر کرده است.

ادعای پمپئو به انزوای جهانی آمریکا

وزیر امور خارجه آمریکا به دنبال شکست اخیر واشنگتن در شورای امنیت و مخالفت گسترده جامعه جهانی با طرح ضد ایرانی کاخ سفید برای اجرای مکاتیبم‌ماشه، در اظهارنظری حاکی از انزوای دولت ترامپ، مدعی شد آمریکا حتی اگر تنها مانده باشد، سیاست‌های خود را پیش خواهد برد. به گزارش ایرنا، پمپئو دیروز بخشی از مصاحبه اخیر خود با شبکه فاکس نیوز را که درباره ایران بود، در صفحه توئیتر خود منتشر کرد. پمپئو در این مصاحبه که اخیراً با فاکس نیوز داشته، ضمن تلاش برای فراق‌کنی افکار عمومی نسبت به انزوای جهانی آمریکا و شکست تحقیرآمیز آن به ویژه در موضوع پیش‌نویس قطعنامه تمدید تحریم تسلیحاتی ایران، مدعی شد: «رهبان کشورهای جهان به من می‌گویند که آمریکا کار درست را انجام می‌دهد. کسی از این افراد نزد من نیامده تا از دستیابی ایران به سیستم‌های نظامی طرفداری کند.»

الکاطمی و سیلی آمریکا به اقتصاد عراق

نماینده ائتلاف «سائرون» در پارلمان عراق ضمن هشدار نسبت به معاهده هشت میلیارد دلاری این کشور با آمریکا، تأکید کرد که این معاهده، فقط برای واشنگتن سود داشته است. به گزارش فارس، برعد المکصوصی، نماینده ائتلاف سائرون در پارلمان عراق روز گذشته خواستار رمزگشایی معاهده هشت میلیارد دلاری بغداد با واشنگتن شد. المکصوصی به پایگاه خبری المعلومه گفت که انتظار می‌رفت «الکاطمی به‌عنوان یک نخست‌وزیر با واشنگتن رفتار کند، نه یک دانش‌آموز که براساس تمایلات دولت آمریکا، هدایت می‌شود.» وی با بیان این مطلب، افزود که کفه ترازوی اعضای معاهدات و قراردادهای چندین میلیارد دلاری، به سود طرف آمریکایی است، ولی برای عراقی‌ها، فقط «هاله رسانه‌ای داشت و ایجاد و بندها و حجم درآمد اقتصادی آن ذکر نشد. این نماینده عراقی هشدار داد که هدف این معامله، سیلی زدن به اقتصاد عراق است.»